

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quomodo has species Angelus habeat ab initio ingenitas. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

CAPUT III.

Quo pacto has species Angelus habeat ab initio ingenuitas.

QUO autem modo species, quas Angelus habet, fuerint ab initio intellectui ipsius ingenitæ, inter Doctores posterioris sententiæ dissen- sio est. Nonnulli dicunt, species esse veluti passio- nes naturaliter ab essentia perfectas ita *Caietanus* 1.2. q. 50. art. 6. ubi inquit, Angelum dupliciter accipere habitus ab exteriori, vno modo quasi ad- uentitiam qualiteratem, quales putat esse habitus supernaturales: altero modo quasi qualiteratem congenitam ab auctore naturæ, sicut grauiæ & le- uia habent motum à generante: & hoc pacto An- gelos habere species intelligibiles rerum: per qualiteratem vero congenitam non intelligit simul genitam cum Angelo, sic enim & gratiam, & ha- bitus supernaturales hoc posteriori modo angelo fuisse communicatos existimaret; sed intelligit qualiteratem, quam vocant conaturalem, & veluti passionem ipsius Angeli, quam comparat motui grauium & leuium, qui fluit etiam ab ipsis graui- bus, & leuibus. Idem plane asseruit *Capreol.* in 2. dist. 3. q. 2. ar. 3. ad argumentum Aureoli contra ter- tiam conclusionem. Et videtur fuisse sententia auctori libro *de causis* apud *Aristot.* propositio- ne 10. potest vero confirmari ratione facta in precedenti disputatione: quia cum intellectus an- geli naturalem vim habeat ad intelligendum, ha- bere quoque debet vel speciem naturaliter con- iunctam ab intrinseco, vel vim aliquam, qua eam sibi possit acquirere: alioqui facultas intelligen- di frustra videretur, quæ ex suis principijs natu- ralibus non haberet quo posset operari posse ope- rari, nisi à Deo omnino libere speciem reciperet.

Alij vero existimant species intelligibiles non nasci à natura ipsius Angeli, vt à naturali principio efficiendi, sed à Deo solo infundi & libere donari: nam si naturaliter fluere ab intellectu, seu na- tura angeli, non esset maior ratio, ob quam harum rerum, quæ futuræ sunt, species haberet, & non possibile, quod si possibile, non maior ratio esset, ob quam harum potius, quam aliarum ha- beret, vt superiori disputatione cap. 3. infereba- mus: atqui Angelum non habere species rerum omnium possibile imo solas futurarum habere, communis sententia docet, quam tradit *S. Th.* infra q. 56. ar. 2. ad 4. *Ferrat.* vero, qui pro hac poste- riori sententia refertur 2. contra gentes cap. 96. §. Ad- uertendum, priorem potius videtur secutus. Ego vero cenleo pro vtraque parte rem difficilem esse, nec plene satisfieri posse argumentis vtriusque. Facilius autem ad intelligendum mihi visum est, angelum speciebus non indigere, vt intelligat, sed sola sua virtute posse intelligere aliquid eo ipso, quod intra limites sui obiecti continetur. Quid vero intra latitudinem illius collocetur, ex sequen- tibus fiet manifestum.

ARTICVLVS III.

Utrum superiores Angeli intelligant per species magis vniuersales, quam inferiores.

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod superiores Angeli non intel- ligant per species magis vniuersales, quàm inferiores. Vniuersale enim esse videtur

quod à particularibus abstrahitur. Sed angelus non intelligunt per species à rebus abstractas. Ergo non potest dici, quod species intellectus angelici sint magis, vel minus vniuersales.

2. Præterea. Quod cognoscitur in spe- ciali perfectius cognoscitur, quam quod cognoscitur in vniuersali: quia cognosce- re aliquid in vniuersali, est quodammodo medium inter potentiam, & actum. Si er- go angeli superiores cognoscunt per for- mas magis vniuersales, quam inferiores: sequitur quod Angeli superiores habeant scientiam magis imperfectam, quam in- feriores. Quod est inconueniens.

3. Præterea. Idem non potest esse pro- pria ratio multorum. Sed si angelus su- perior cognoscat per vnam formam vni- uersalem diuersa, quæ inferior angelus co- gnoscit, per plures formas speciales, se- quitur quod Angelus superior vtiut vna forma vniuersali ad cognoscenda diuersa. Ergo non poterit habere propriam cog- nitionem de vtroque. Quod videtur incon- ueniens.

Sed contra est, quod dicit *Dionys.* 12. c. angelicæ Hierarch. quod superiores an- geli participant scientiam magis in vni- uersali, quàm inferiores. Et in libro de cau- sis dicitur, quod angeli superiores habent formas magis vniuersales.

Respondeo dicendum, quod ex hoc sunt in rebus aliqua superiora, quod sunt vni primo, quod est Deus, propinquiora & similia. In Deo autem tota plenitudo intellectus cognitiōis continetur in vno, scilicet in essentia diuina, per quā Deus omnia cognoscit. Quæ quidem in- telligibilis plenitudo in intelligibilibus creaturis inferiori modo, & minus simpli- citer intuenitur. Vnde oportet, quod ea, quæ Deus cognoscit per vnum, inferiores intellectus cognoscant per multa, & tan- to amplius per plura, quanto amplius intellectus inferior fuerit. Sic igitur, quanto angelus fuerit superior, tanto per pauciores species vniuersitatem intelli- gibilium apprehendere poterit: & ideo oportet, quod eius formæ sint vniuersa- liores, quæ ad plura se extendentes vna- quæque earum. Et de hoc exemplum aliquantulum in nobis perspicitur: sunt enim quidam, qui veritatem intelligibi- lem capere non possunt: nisi eis particu- latim per singula explicetur. Et hoc quidem ex debilitate intellectus eorum contingit. Alij vero, qui sunt fortioris intellectus, ex paucis multa capere pos- sunt.

Ad primum ergo dicendum, quod acci-
T t 3

dit vniuersali, vt à singularibus abstra-
tur: in quantum intellectus ille cogno-
scens à rebus cognitionem accipit. Si ve-
ro sit aliquis intellectus à rebus cogniti-
onem non accipiens, vniuersale ab eo co-
gnitum non erit abstractum, à rebus, sed
quodammodo ante res præexistēs: vel se-
cundum ordinem causæ, sicut vniuersales
rerum rationes sunt in verbo Dei: vel sal-
tem ordine naturæ, sicut vniuersales rerū
rationes sunt in intellectu Angelicō.

Ad secundum dicendum, quod cogno-
scere aliquid in vniuersali, dicitur dupli-
citer. Vno modo ex parte rei cognitæ vt
scilicet cognoscatur solum vniuersalis na-
tura rei. Et sic cognoscere aliquid in vni-
uersali est imperfectius. Imperfecte enim
cognosceret hominem, qui cognosceret
de eo solum, quod est animal. Alio modo
ex parte medijs cognoscendi. Et sic perfe-
ctius est cognoscere aliquid in vniuersali,
perfectior enim est intellectus qui per v-
num vniuersale medium potest singula
propria cognoscere, quam qui nō potest.

Ad tertium dicendum, quod idem non
potest esse plurium propria ratio adæqua-
ta. Sed si sit excellens, potest idem accipi
vt propria ratio & similitudo diuersorum.
Sicut in homine est vniuersalis pruden-
tia quantum ad omnes actus virtutum, &
potest accipi vt propria ratio & similitu-
do particularis prudentiæ, quæ est in leo-
ne ad actus magnanimitatis, & eius quæ
est in vulpe, ad actus cautelæ, & sic de al-
ijs. Similiter in essentia diuina accipitur
propter sui excellentiā propria ratio sin-
gularum quæ sunt ea. Vnde sibi singula
similatur secundum proprias rationes. Et
eodem modo dicendum est de ratione v-
niuersali, quæ est in mente angeli, quod
per eam propter eius excellentiam multa
cognosci possunt propria cognitione.

Conclusio est, Angeli quo superiores, per
pauciores species eadem cognoscunt.

DISPUTATIO CCII.

An plurium rerum possit esse vna
species.

*Singularum rerum singulas species esse, dixerunt Scotus,
& alij cap. 1.
Vnam esse speciem, aut qualitatem in Angelis plura repræ-
sentantem, plures auctores dixerunt, cap. 2.*

CAPVT I.

*Singularum rerum singulas species esse, dixerunt
Scotus, & alij.*

Sicut sententia communi supponamus, An-
gelum per species intelligere, vt videamus, an
superior per pauciores intelligat, necesse est prius

examinare, an plurium rerum vna species indi-
uidua esse possit: in qua difficultate prior opinio
sit asserentiū, non posse vnam & eandem speciem
esse plurium rerum. Ita docuerunt *Statut. in 2. d. 3. q. 1.
quæst. 10. §. Ista propositio, & §. Ad questionem, B. d. 3. q. 1.
quæst. 3. §. Alia opinio, Rich. ad. art. 6. quæst. 2. m. 2. & 4.
argumen. Sed contra maior quæst. 6. conclusio 2. p. 4.*
Cumque prædicti auctores existimant, omnium
naturarum species esse à principio ingentis an-
gelo, decursu autem temporis species in diuiduo-
rum & singularium à rebus ipsis accipi, docent
singularum naturarum, & singularum indiuiduo-
rum singulas species in angelo esse.

Probant vero primo, quia sequeretur ex opo-
posita sententia, vna specie repræsentari posse
infinita: nunc enim in supremo Angelo vel et v-
na species repræsentans omnes naturas possibili-
specie diuersas, vel saltem multas ex illis: illa
tur poterit repræsentare omnes naturas inferiores
speciei: hæc autem sunt infinitæ, quia sub quolibet
specie infinitæ alie fieri possunt: ergo vna species
posset infinita repræsentare. Similiter de indi-
uiduis argui potest hoc modo. Si est species aliqua
intelligibilis repræsentans naturam ipsam, & al-
qua indiuidua illius, poterit in finitum indiuidua re-
præsentare. Porro autem infinita, siue indiuidua
eiusdem naturæ, siue naturas eiusdem generis nō
posse eadem specie repræsentari, probat Scotus,
quia vbi pluralitas secundum numerum requirit
perfectiorem maiorem, infinitas secundum na-
merum requirit infinitam perfectionem: cum si,
vt quis portet tot libras, necesse est, habere tan-
tam virtutem, vt portet infinitas, oportet habere
infinitam: adde quod si esset vna species repræ-
sentans infinita saltem indiuidua, posset angelus
propria virtute omnia simul intelligere.

Secundo probat Scotus, vna qualitate nō pos-
se plura repræsentari, hoc argumentor: vna ratio
cognoscendi habet vnum obiectum adæquatum,
sub quo reliqua includuntur, sed vna species, seu
qualitas non potest habere vnum obiectum adæ-
quatum continens sub se reliqua, si per illum om-
nia creata repræsententur, vt quidam affirmant:
ergo nec vna species omnium creaturarum, nec
vna habitus ad omnia creata intelligenda, sicut
asserit Henricus, esse potest.

Tertio, nihil est principium cognoscendi a-
liud, nisi sit ratio illius, vel rationem eius conti-
neat, sed vna species non potest esse huiusmodi, quia
non potest continere rationes tot naturarum
in se, ergo non potest esse principium cognos-
cendi plura.

Quarto idem non potest affirmari pluribus di-
uersis inter se ergo vna qualitas nō potest esse si-
mililitudo & species tam variarum naturarum.

CAPVT II.

*Vnam esse speciem, aut qualitatem in Angelis plura repræ-
sentantem, plures auctores dixerunt.*

Multo magis communis, & verior sententia
est, quæ docet posse vnam & eandem naturam
specie plura diuersa repræsentari, & huiusmodi
species Angelis concessas fuisse. Opinio hæc fuit
Alberti lib. de quatuor coelis 1. part. q. 5. art. 12. p. 1. mo-
di. Augustini in 2. d. 3. 2. parte distinctionis q. 2. art. 2. d. 1.
3. & 4. Capreoli q. 2. art. 1. conclus. 7. & art. 3. ad argu-
menta Scoti contra illam Thom. de Argentina quæst. 2.